

Lov att bry sig, lov att ingripa

SEXUELLA TRAKASSERIER OCH TRAKASSERIER PÅ GRUND AV
KÖN INOM IDROTT

1. SNABBGUIDE

Vad är sexuella trakasserier?

Med sexuella trakasserier avses någon form av icke önskvärt verbalt, ickeverbalt eller fysiskt beteende av sexuell natur vars syfte är eller som leder till en kränkning av en persons psykiska eller fysiska integritet, särskilt när detta sker genom att skapa en hotfull, fientlig, förnedrande, förödmjukande eller tryckande stämning.

Sexuella trakasserier är till exempel:

- sexuellt insinuerande gester eller miner
- prat med sexuell underton, oanständiga skämt, att kalla någon bög eller hora, påpekanden eller frågor om figuren, klädseln eller det intima privatlivet
- meddelanden, e-post, telefonsamtal, bilder och videor, inlägg på sociala medier med sexuell underton

Om de sexuella trakasserier riktas mot ett barn under 16 år kan de uppfylla rekvisit för sexualbrott.

Vad är trakasserier på grund av kön?

Med trakasserier på grund av kön avses i jämställdhetslagen någon form av icke önskvärt beteende som har samband med en persons könstillhörighet, könsidentitet eller könsuttryck som inte är av sexuell natur, vars syfte är eller som leder till en kränkning av personens psykiska eller fysiska integritet och skapar en hotfull, fientlig, förnedrande, förödmjukande eller tryckande stämning.

Trakasserier på grund av kön är till exempel:

- nedsättande uttalanden om den andras kön
- mobbning då den baserar sig på den mobbades kön

Vad är ett sexualbrott?

Ett sexualbrott är en handling som kränker en persons sexuella självbestämmanderätt eller ett barns normala utveckling. Handlingen kan ske ansikte mot ansikte, per telefon eller via webben. Minderåriga skyddas med särskilda regler. En sexuell handling som en vuxen riktar mot ett barn under 16 år utgör alltid ett brott. Skyddsåldern på 18 år skyddar barn och unga mot sexuella handlingar eller samlag som sker inom ett förtroendeförhållande eller i auktoritetsställning. Personer i ett förtroendeförhållande eller i auktoritetsställning är till exempel ett barns eller en ung persons lärare, hobby- eller annan handledare, tränare eller assistent.

Sexualbrott är till exempel:

- Sexuellt utnyttjande av barn, till exempel
 - Att locka ett barn till sexuella ändamål
 - Att vidröra ett barns bröst, könsorgan, bak eller lår
 - Sexuella förslag, ord och meddelanden som riktas mot ett barn under 16 år
 - Att visa sexuellt material för ett barn
 - Samlag med ett barn under 16 år
- Sexuella trakasserier
- Våldtäkt

Förebyggande av osakligt uppförande

Idrottsföreningar kan se till att deras verksamhet är trygg genom att följa instruktionerna nedan. Det lönar sig för grenförbunden att aktivt rekommendera att idrottsföreningarna följer dessa principer.

1.

KONTROLLERA BROTTSSAKGRUND

Kontrollera brottregisterutdrag på alla anställda och frivilliga som arbetar med barn och unga.

Intervjua alla personer som arbetar med barn och unga och be dem om referenser.

Anvisningar för att kontrollera brottregisterutdrag: oikeusrekisterikeskus.fi

2.

UTARBETA GEMENSAMMA SPELREGLER

• Kontrollera att föreningens regler beaktar trakasserier och våld och att sådant uppförande leder till disciplinära åtgärder. Modellregler på finska: olympiakomitea.fi (sök på "seurojen mallisäännöt")

• Utarbeta tydliga gemensamma regler i föreningen för att arbeta med barn och unga, och kräv att alla anställda och frivilliga förbinder sig till dessa regler genom att underteckna dem.

• I varje grupp och lag ska man också komma överens om gemensamma spelregler.

3.

UTSE ANSVARSPERSONER

Utse ansvarspersoner till vilka man kan anmäla osakligt uppförande.

I en idrottsförening kan ansvarspersonen till exempel vara träningschefen, en styrelsemedlem eller verksamhetsledaren.

4.

INFORMERA PÅ WEBBPLATSEN

Informera tydligt om de gemensamma reglerna och ansvarspersonerna på webbplatsen.

5.

SKAPA EN VERKSAMHETSMODELL FÖR HUR MAN SKA INGRIPA I OSAKLIGT UPPFÖRANDE

När osakligt uppförande förekommer är det lättare att utreda situationen om man tänkt ut verksamhetsätten på förhand.

6.

UTBILDA PERSONALEN

För att förebygga trakasserier, våld och all slags osakligt uppförande är det viktigt att alla som arbetar med idrott utbildas i ämnet.

7.

SPRID INFORMATION

Ju mer föräldrarna, idrottarna, tränarna och andra personer som är förknippade med idrotten vet om fenomenet, desto svårare är det för personer som uppför sig osakligt, trakasserar och utövar våld att handla. Därför är det särskilt viktigt att prata om saken.

8.

SAMLA IN RESPONS

Genomför enkäter för idrottarna och de anställda om deras belåtenhet med jämna mellanrum och uppmuntra dem att aktivt ge respons också mellan enkäterna.

Genom att samla in respons kan man visa att man bryr sig om barnens och ungdomarnas välbefinnande, samt ingripa i missförhållanden som inte annars skulle komma fram.

Enkätmodeller på finska finns på adressen olympiakomitea.fi (sök på "seuratoiminnan palautekysely")

Stödmaterial:

etoleyksin.fi/sv/forebyggande-av-osakligt-beteende/

VAD KAN GRENFÖRBUNDET GÖRA FÖR ATT FÖREBYGGA TRAKASSERIER?

- Följa anvisningarna för förebyggande som riktas till föreningarna i tillämpliga delar
- Utse ansvarspersoner för att behandla trakasserier
- Se till att grenförbundets verksamhetsregler, disciplinära regler och andra regler kan användas för att ingripa i osakligt uppförande samt uppförande som klassificeras som brottsligt från personer som deltar i grenförbundets verksamhet.
- Se till att grenförbundets disciplinära process fungerar, och beakta också den "anklagades" rättsskyddsperspektiv
- Se till att ni har beredskap att vid behov stöda föreningarna och offret

INSTRUKTIONER FÖR

när man misstänker sexuella trakasserier eller

Instruktionerna nedan berättar hur grenförbundet eller idrottsföreningen bör handla om osakligt uppförande framkommer.

1. TA EMOT KLAGOMÅLET OCH TA DET PÅ ALLVAR

Ta ansvar för att föra ärendet vidare.

Skriv upp klagomålets innehåll, vem som tagit emot klagomålet och anmälarens namn om du känner till det.

Överlåt vid behov klagomålet till den person som ansvarar för saken.

2. BESTÄM VEM SOM SKA BEHANDLA ÄRENDET

I första hand behandlas klagomål av personer som utnämnts på förhand. I varje fall ska opartiskheten ändå beaktas.

Om man inte kan hitta tillräckligt opartiska personer för att behandla klagomålet lönar det sig att be en utomstående person om hjälp.

3. UTVÄRDERA BEHOVET AV POLIS- OCH BARNSKYDDSANMÄLAN

Om du är osäker på om det är fråga om ett brott ska du alltid be polisen, Brottsofferjouren (www.riku.fi) eller tjänsten Du är inte ensam (www.etoletyksen.fi) om råd. Du kan be om råd utan att nämna offrets namn.

Om man gör en polisanmälan ska den fortsatta behandlingen av det eventuella brottet lämnas till myndigheterna. Vid annat uppförande som bryter mot föreningens regler kan man följa den vanliga disciplinära processen.

Om fallet väcker oro för ett minderårigt barns välbefinnande och säkerhet är det motiverat att göra en barnskyddsanmälan. För att få råd i barnskyddsärenden kan man kontakta den egna kommunens barnskyddsrådgivning eller socialjour.

4. NÄR MAN INTE HAR SKÄL ATT MISSTÄNKA BROTTE: HÖR ALLA PARTER

Alla parter har rätt att bli hörda konfidentiellt. När man hör minderåriga måste man meddela föräldrarna och få deras tillstånd till att höra barnet samt ge föräldern möjlighet att delta i hörandet.

- Berätta varför personen ska höras
- Berätta hur processen fortskrider
- Ifrågasätt inte berättelsen

5. SKAPA EN VERKSAMHETSMODELL FÖR HUR MAN SKA INGRIPA I OSAKLIKT UPPFÖRANDE

Fatta ett beslut om vidare åtgärder i enlighet med reglerna som utarbetats inom föreningen. Alla åtgärders främsta syfte ska vara barnens och ungdomarnas bästa.

6. UTARBETA ETT SKRIFTLIGT SAMMANDRAG

Det är viktigt att utarbeta ett sammandrag, eftersom det kan behövas till exempel för framtida tvister.

I sammandraget antecknas:

- Åtgärder
- Höranden
- Beslut som fattats

När man utarbetar sammandraget ska man beakta den gällande dataskyddslagstiftningen.

7. INFORMERA OM ERT BESLUT

Informera de behöriga personerna om beslutet. Man bör överväga när man ska informera om saken i större utsträckning från fall till fall.

I trakasserifall lönar det sig att behandla saken separat i den egna gruppen/det egna laget och att också ge idrottarna möjlighet att prata om saken senare.

INSTRUKTIONER

när man misstänker sexualbrott

1.

GÖR POLISANMÄLAN

Om man har skäl att misstänka ett sexualbrott mot en minderårig ska saken alltid utredas av polisen.

Ytterligare utredningar som gjorts självständigt inom föreningen eller grenförbundet kan skada brottsutredningen som inleds senare.

2.

GÖR BARNSKYDDSANMÄLAN

Om du misstänker ett sexualbrott mot en minderårig ska du också göra barnskyddsanmälan om saken. Anmälan görs till socialväsendet i barnets hemkommun.

3.

BERÄTTA INTE VIDARE OM EN PÅGÅENDE UTREDNING, MEN INGRIP I OSAKLIGT UPPFÖRANDE

Man ska ingripa i osakligt uppförande, men inte stämpla personen för ett brott. Man kan ställas till svars för att sprida ärekränkande information om någon annan. När åtal väckts kan man berätta om brottsutredningen.

4.

ERBJUD SAMTALSHJÄLP

Ytterligare information:

Brottsofferjouren:

www.riku.fi

Tjänsten Du är inte ensam:

www.etoleyksin.fi

Snabbguidens text baserar sig på material från Befolkningsförbundets tjänst Du är inte ensam.